Anul XI. Arad, Sâmbătă 13|26 Ianuarie 1907. Nr. 10.

REDACŢIA
Deák Ferencz-utcza nrul 20.

ABONAMENTUL
Pe un an .. .. .. 24 cor.
Pe jumătate an .. 12 „
Pe 1 lună 2
N-rii de Duminecă pe an 4 coroane.
Pentru România şi America 10 coroane.
Pentru România şi străinătate numerii de zi pe an 40 franci

TRIBUNA

ADMINISTRAŢIA
Deák Ferencz-utcza nrul 20.

INSERŢIUNILE
de un şir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 bani de fiecare publicaţiune.

Manuscripte nu se înapoiază.

Telefon oraş şi comitat 502.

Prototipul...

(*) Fie că sfârşitul scandalului Polónyi—Halmos—Lengyel va fi căderea apropiată dela putere a lui Polónyi, fie că Andrássy îl mai tolerează în guvern, Român nu se va afla cărui să-i pară rău de cele ce se întâmplă şi, desigur, se vor mai desvălui de aci încolo.

Se dovedeşte astfel ceea-ce noi spuneam de ani întregi: că întreaga *viaţă politică* din ţară, dar mai ales *cea politică*, este viciată, *coruptă*. Secretarul de stat conte Zichy-Feraris, care fiind că a luat mită 100.000 floreni, s'a aruncat într'un duel mortal; vicepreşedintele dietei Bokros Elek, care s'a aruncat din al patrulea etagiu când i-s'au dat pe faţă mişeliile, n'au fost cazuri izolate în viaţa publică maghiară, ci au fost numai nişte nenorociţi căzuţi victime educaţiei de care s'au împărtăşit cei mai mulţi fruntaşi politici ai diferitelor partide... Nu se vorbea oare despre Perczel că e capabil de toate, fiind plin de datorii? La vremea sa, Lengyel Zoltán n'a părăsit oare redacţia ziarului »Független Magyarország«, care deşi era 48-istă, primise mită dela guvernul Fejérváry? Nu spune oare, chiar acum, deputatul Lengyel Zoltán, că Francisc Kossuth, şeful coaliţiei, ştia de »traficarea« numitei foaie, totuşi a scris şi el într'ânsa şi a lăsat pe doui deputaţi kossuthişti s'o redacteze şi după ce Lengyel a dat pe faţă potlogăriile?!

Aşa de mult s'au corupt conştiinţele, în cât nu se mai indignează nimeni, nici nu protestează dacă ştie că tovarăşul seu de luptă trăeşte ori se îmbogăţeşte pe cale necinstită, oneroasă. Il declară numai »prost« dacă nu s'a ştiut păzi, ci s'a »lăsat« — prins.

Pildă clasică e, în privinţa asta, Polónyi.

De ani de zile nu numai s'au şoptit, dar de a dreptul s'au formulat acuze la adresa lui. A şi ameninţat totd'auna cu judecata, pe mulţi, dar nu e caz ca să fi ajuns Polónyi cu detractorii săi pe la tribunal ori curţile cu juraţi... In partidul său de sigur jumătate, cel puţin, aveau convingerea, că nu fără temeiu se scrie pe conta lui Polónyi. Şi totuşi el a ajuns viceprezident al partidului 48-ist, fusese membru în comitetul coaliţiei şi este ministru. Kossuth formal s'a expus pentru el şi era gata s'o rupă cu Andrássy, dar nu se învoia ca Polónyi să meargă la judecată, ci credea că e destul să-i dee partidul un vot de încredere, prin asta l-a spălat de toate acuzele.

De unde această dragoste ori toleranţă pentru Polónyi? Cari anume însuşiri intelectuale l-au făcut atât de preţios în partid?

Nici o calitate deosebită nu are, ci tocmai scăderile, abilitatea de a se strecură prin toate, lipsa de genă să folosească ori ce mijloace în scopurile politice, îndrăsneala de a nu se da bătut nici când e evidentă înfrângerea, — iată taina măririi sale.

Iar că de ce nu-l abandonează nici în faţa celei mai ascerbate campanii a presei, iarăşi nu e greu de ghicit: *nici ei nu sunt mai buni!* Polónyi este numai un tip mai ales, cu însuşiri mai accentuate, prototip al acestui soiu de politiciani. Ei sunt legaţi într'olaltă nu prin înrudiri de virtuţi, ci-i leagă acelaşi trecut de pe care Lengyel trage acum vălul şi-l arată în toată golătatea sa.

Nimic nu arată mai mult halul decadenţii lor politice decât faptul, că din mijlocul lor a răsărit ca revizor al moravurilor, Cato modern, un Lengyel Zoltán.

Jurnalişti din străinătate la alegerea din Bocşa. *Avem deja indicii că la Bocşa se vor săvârşi din partea administraţiei cele mai mari blăstămăţii. Aflăm dela un bărbat în situaţie de a cunoaşte părerile guvernului, în chestia naţională, că în guvern s'ar fi dat cuvântul de ordine: nu este permis sub nici un preţ să mai între naţionalist în parlament. Ce va să zică asta? Că guvernul va recurge şi la Bocşa la apucături de forţă majoră...*

Pentru a preveni pe d-oparte aceste ticăloşii, pe de alta pentru a da străinătăţii o dovadă ad oculos *despre starea de drept a naţionalităţilor în Ungaria, rugăm clubul parlamentar român să invite la alegerea din Bocşa, pe* reprezentanţii marilor ziare europene, *să vadă şi Europa mare cum se fac alegerile în patria lui Apponyi, care atât de mult a îmbătat străinătatea cu clasicismul liberalismului maghiar.*

*

Distincţia mare, ce li-s'a făcut din partea M. Sale, primindu-i în audienţă, domnilor M. Cantacuzino, primar al capitalei României, Al. Ciurcu şi Stroiescu, ajutori de primari, este viu comentată în presa din România. Audienţa a durat două ore şi M. Sa Monarchul nostru s'a interesat de sănătatea regelui României, accentuând ce prieten bun îi este, a lăudat exposiţia, şi peste tot, a vorbit elogios de România.

Unitatea noastră culturală.

De **IOAN SLAVICI.**

IV.

Inrâurirea »*Tribunei*« n'a fost nicăiri atât de hotărâtoare ca 'n România, unde în curând privirile tuturora s'au îndreptat spre Ardeal.

E în natura lucrurilor, că cei ce nu ştiu presupun, cei ce nu înţeleg ceea ce este văd ceea ce nu e şi cei deprinşi cu amăgirea nu cred când li se spune adevărul.

Conducătorii propagandei maghiare şi-au dat chiar dela început seamă, că la Sibiiu nu se face numai politică, ci totodată şi o contra-propagandă din punctul lor de vedere foarte primejdioasă, şi au pornit lupta contra tribuniştilor în înţelesul cultural al cuvântului.

Studenţii maghiari dela Cluj au ars »*Tribuna*;« studenţii români au fost prigoniţi şi »*Iulia*«, societatea lor de lectură, s'a desfiinţat; profesorul de limba română Grigorie Silaşi a fost înlăturat şi a ieşit la iveală Grigorie Moldovan, românul ungar, care a înfiinţat şi el o foaie; reuniunea culturală maghiară s'a înfiinţat şi curtea cu juraţi a fost mutată dela Sibiiu la Cluj, unde ea-şi avea sediul.

Cercurile politice din România vedeau cu toate acestea numai faţa politică a mişcării şi presupuneau, vedeau ceea ce în adevăr nu era, se înşelau ele înşele pe sine.

Deşi spuneam în fie care zi, că nu numai în lucrarea literară, ci şi 'n cea politică luăm inspiraţiune din simţământul comun al poporului, şi că noi nu am stârnit mişcarea politică, ci profităm numai de ea, ca să facem mai mult decât politică, lumea nu voia să ne creadă şi se întreba mereu: Cine anume a pus la cale mişcarea, cine o susţine şi în vederea cărui scop?

Indată dar ce s'a văzut importanţa, ce la Budapesta şi la Viena, ba poate chiar şi aiurea i-se da mişcării, partidele politice din România au început toate să-şi dea silinţa de a se face stăpâne pe ea, şi »Mocanii« au ajuns de odată la preţ. Patrioţi în cel mai bun înţeles atenian al cuvântului, care ţineau la »ţerişoara« lor, dar nu voiau să ştie că mai sunt români şi afară de hotarele ei, oameni cu obraz subţire, cari puneau pe ori şi care fruntaş »de dincolo« în rând cu »ungurenii«, pe care îi aveau la casele lor ca sluji, au început încetul cu încetul să se intereseze de cele ce se petrec în Ardeal şi să între în curentul naţionalist, de care mai nainte îşi bătuseră joc.

E foarte discutabilă cestiunea, dacă din punctul de vedere politic a fost ori nu bună schimbarea aceasta; nu mai încape însă nici o îndoială, că din punctul de vedere cultural acesta e unul din cele mai preţioase rezultate ale mişcării.

Aşa numai cu vorbe tipărite pe hârtie nu se restabileşte unitatea în viaţa noastră culturală: trebue să ne şi apropiem unii de alţii, să ne cunoaştem şi să ne deprindem a ne stima între noi, să trăim şi să lucrăm cât mai des împreună.

Sunt acum douăzeci şi mai bine de ani, era lucru cu totul îndrăzneţ, ca un român din ţările coroanei ungare, care a trăit timp mai îndelungat în România şi şi-a creat acolo o poziţiune bună să se întoarcă iar în Ardeal şi să iee parte la viaţa comună a fraţilor săi.

Indrăznisem a face lucrul acesta, fiindcă amicii mei şi eu ne ştiam oameni inofensivi şi cu cugetul curat şi nu ne temeam, că cineva în lumea aceasta va puteà vre-odată să ne împingă la vre-o faptă incorectă.

Amicii şi binevoitorii, pe care îi aveam în România, se temeau cu toate aceste aproape toţi, ca nu cum-va să-i compromit politiceşte, şi-au făcut tot ceeace li-a stat prin putinţe, ca să mă oprească la Bucureşti, iar tovarăşii de luptă, pe care îi aveam »acasă«, văzând mânia maghiarilor, se simţeau compromişi stând alăturea cu mine şi-şi dedeau toată silinţa de a mă face să mă întorc iar la Bucureşti, ceeace a şi trebuit să fac în cele din urmă.

Eram şi de prisos.

Una din marile mulţumiri ale vieţii mele a fost să stau retras într'un colţişor şi să privesc, cum cei ce se speriaseră de gândul unei apropieri prea intime se duc şi ei unul câte unul la Bucureşti şi se întorc fără de sfială acasă, şi cum nu mai sunt primiţi de mai marii ţării nici serile, nici pe portiţa din dos, ci ziua în amează mare şi pe poarta cea mare. Azi, când toată lumea vine şi se întoarce fără de sfială, înţelege ori şi cine mulţumirea mea: nu avem noi românii de ce să ne sfiim a lucra împreună, şi oamenii politici ai românilor nici în regatul român, nici în cel ungar, nu perd nimic, ci câştigă mult, dacă ţin seamă de vorbele, pe care mi-le-a zis Ioan Brătianu: *Nici voi să nu faceţi nimic fără de ştirea noastră; nici noi n'avem să facem nimic fără de ştirea voastră*«.

Ori şi cât de preţioasă ar fi însă stabilirea acestor legături strânse, propaganda maghiară înaintează, dacă nu e combătută prin o lucrare urmată după un plan bine chibzuit şi cu mijloace adecuate.

Chiar şi în timpul viei mişcări de pe la 1890 diferenţiarea culturală a românilor se urma, căci

puţin de tot era ceea-ce se făcea spre a-i apropia sufleteşte pe românii din regatul ungar de cei din regatul român, care se depărtau în goană mare de obârşia culturală a neamului.

Partea cea mare a societăţii mai culte sunt la românii din regatul ungar oameni, pe care nevoile vieţii zilnice îi silesc să trăiască în continuă atingere cu societatea maghiară şi să se potrivească în toate privinţele cu ea. Mulţi dintre cei mai hotăriţi luptători pentru cauza română erau deci în toată fiinţa lor maghiarizaţi, şi numai cu mare nevoie se mai puteau înţelege cu aceia dintre tovărăşii lor de luptă, care nici nu ştiau ungureşte şi aveau, ca Ioan Behnitz, o viuă şi foarte firească repulsiune pentru tot ceea-ce e maghiar, ori-ca Diamandi Manole, care în limbagiul lui înflorit le zice maghiarizaţilor »checichemeţi«. In materie culturală o lucrare mai intensivă era peste putinţă, căci ea nu era spriginită nici de toţi ardelenii, nici de conducătorii vieţii intelectuale din România, care vedeau în mişcare numai faţa politică.

Pe când guvernul ungar şi societăţile culturale maghiare lucrau cu mijloace mari şi vărsau un adevărat pohoiu de publicaţiuni maghiare asupra românilor, noi nu puteam să combatem propaganda maghiară de cât cu mijloace meschine.

Câtă vreme am stat eu la Sibiiu şi am mijlocit înţelegerea între cei »nemţiţi« şi cei maghiarizaţi, tot a mai mers, cum a mai mers, dar în curând după plecarea mea a trebuit neapărat să iasă la iveală adânca deosebire sufletească şi să se ridice de asupra cei mulţi, care nu erau în stare să înţeleagă rostul lucrării noastre.

S'a dovedit apoi, că nu e destul să vrei, să ai bani, hârtie şi tipografie pentruca să duci înainte o lucrare culturală: »Tribuna« a încetat după o scurtă agonie, iar au căzut toate în amorţire, şi au rămas numai efectele culturale, pe care le-a produs în viaţa noastră.

Lămuriri.

Primim spre publicare următoarele:

Onorată redacţiune! Nu primadată se întâmplă, că »Tribuna« face grele imputări deputaţilor naţionali sub titlul, că »au scăpat un prilej bun«. Imi aduc aminte de cazul, când coaliţia s'a pus să remită nedesfăcut rescriptul regal, care conţineà dizolvarea Dietei. »Tribuna« ne luase la aspră ocară, pentrucă n'am sărit să împedecăm »cu orice preţ« acea bagatelizare vătămătoare a Regelui încoronat.

Nici două luni n'au trecut şi între Rege şi coaliţie se înjghebă pactul. Urmările aşadar nouă ni-au dat drept şi nu »Tribunei«.

Acum iar suntem apostrofaţi din partea »Tribunei« pe temeiul, că am fi »scăpat prilejul pentru a da o lovitură meritată ministrului de justiţie«.

Cu ştirea colegilor mei eu eram să cer cuvânt în decursul discuţiei asupra budgetului resortului justiciar şi astfel în primul rînd asupra mea se resfrânge învinuirea mai recentă a »Tribunei«. Mă simt astfel în drept a vă ruga să daţi pe coloanele »Tribunei« loc şi deslusirilor mele, cum — de în ultimul moment, când s'au şters toţi cei prenotaţi la discuţie, am abstat şi eu de-a luà cuvântul la budgetul prezentat de dl Polónyi.

Imprejurările, între cari a decurs dezbaterea d'ăstan a budgetului justiciar sunt escepţionale, putem zice unice în felul lor. In jurul trecutului vieţii private şi publice a ministrului de justiţie s'a inscenat un scandal nemai pomenit. Intre atari stări, ori-şi-cine, care cunoaşte firea nebună a şovinismului, va recunoaşte-o, că »iscusitul« Polónyi primià cât de binevenit un atac din partea »trădătorilor de patrie«. Ce mai aplauze storceà cu câteva fraze bombastice despre »clădirea statului naţional-maghiar« şi »zdrobirea fără milă a agitatorilor conjuraţi contra ideii de stat«!

Intre alte împrejurări nici pe mine, nici pe colegii mei nu ne alterează atari aplauze, special însă acum Marţi, aşa simţiam, că de astădată mai mare folos aduc naţiunei mele, dacă — tac. Şi am tăcut.

Prilej de a desfăşurà în faţa Dietei tot ce aveam de gând a spune, o să avem doar peste câteva zile, cu ocazia dezbaterii asupra apropriaţiei, n'am perdut deci chiar nimic. Asta este părerea mea, ce însă nu eschide să stimez şi păreri contrare,

Una însă nu încape la îndoială şi adecă: faptul, că »Tribuna« prin astfel de apostrofări şi învinuiri, purcese din păreri individuale, subsapă mereu încrederea obştei în simţul de conş iinţă a deputaţilor naţionali. *Prilejul* d'a face băgătoare de seamă întreaga redacţie a »Tribunei« la aceste urmări sinistre, iată: *nu-l scap.*

Arad, 24 I. 1907.

Cu toată stima: *Dr. Ioan Suciu.*

Ţinem să facem următoarele observări asupra şirelor de mai sus.

Atitudinea »Tribunei« faţă cu deputaţii nostri din prima cameră a fost inspirată de întreaga grupare care susţine acest ziar, grupare cu membri merituoşi şi binemeritaţi în luptele naţionale.

Cât priveşte acum special »imputarea« privitoare la purtarea deputaţilor nostri în ziua disolvării Dietei sub guvernul Fejérváry, dl Suciu ştie, că deputaţii români plecaseră în dimineaţa acelei zile la Dietă *având gata declaraţia care era însărcinat s'o facă preşedintele lor.* I-s'a făcut însă coaliţiei concesia să nu-i tulbure socotelile, şi astfel dintre români neluând nimeni cuvântul, până s'a înapoiat cuverta cu autograful de disolvare, *coaliţia a putut închide şedinţa şi face procesul verbal mai înainte de sosirea cu baionetele, a comisarului colonel Fabriczius.* Şi dacă e vorba de fondul politic al atitudinei d'atunci a românilor, credem că nu se pot cântări *urmările d'atunci* (că adecă M. Sa s'a împăcat cu coaliţia), cari ar fi dat dreptate deputaţilor şi nu »Tribunei«, *ci urmările d'acum,* cari dovedesc, mai presus de ori-ce îndoială, *ingratitudinea coaliţiei în general şi a lui Polónyi în special!* Cu toate concesiunile şi purtarea atât de conciliantă a deputaţilor nostri, cu toate că în acea zi memorabilă *Polónyi fusese cel care alergase la deputaţii români să-i roage să abstee dela cuvânt,* lăsăm pe dl Suciu să judece dacă această coaliţie, *ajungând la putere,* a onorat purtarea românilor?:

De altminteri chiar admiţând să se pună chestia cum o prezintă dl Suciu: că M. Sa s'a împăcat cu coaliţia, cine nu va recunoaşte oare azi, *că M. Sa a rămas d'asupra* şi coaliţia nu numai a renunţat la întreg programul ei, ci prin uşa din dos a Burgului a căutat întrare şi este azi mai supusă Vienei decât chiar guvernele de până acum. Prin urmare şi aşa dreptatea rămâne pe partea »Tribunei«.

Continuăm deci a crede, că s'a scăpat atunci prilejul de *accentuare a politicei noastre tradiţionale,* accentuare care în acele împrejurări ar fi avut *îndoită importanţă:* s'ar fi ştiut la Viena că românii stau tot pe vechile baze politice şi au curajul *chiar în mijlocul celei mai mari teroare kossuthistă să manifeste politica lor tradiţională,* şi ar fi aflat şi coaliţia, că în nici un chip nu suntem dispuşi a-i înlesni situaţia. Rolul şters jucat atunci de reprezentanţii nostri n'a încântat pe nimeni!

Referitor la motivele invocate acum, iarăşi nu suntem de acord. Pe noi nu poate să ne intereseze *în primul rând* faptul că un atac din partea românilor ar fi întărit situaţia ministrului de justiţie. Cu logica asta am puteà ajunge ori să nu mai atacăm pe ministri, căci *ori când* îi atacăm, partidele maghiare îi aplaudă, ori să se adopte, prin consecvenţă, sistemul de a-i lăudà, ca astfel să vârâm între ei şi partidele maghiare — neîncrederea! Pe noi trebuie să ne intereseze efectul bun ce se produce în popor, când vede pe deputaţi combătând fără cruţare politica şoviniztă, şi în cazul prezent pe Polónyi, *care a anunţat proiectul de lege menit a da presei naţionale lovitura de moarte.*

Să zicem însă că se întăreà astfel situaţia lui Polónyi... Dar mâne, atacându-l, nu se va produce acelaşi efect?!.. Şi, la urma urmelor: Polónyi ori altul, pentru noi e tot una, toţi fac aceeaşi politică şi noi îndreptăm atacurile noastre nu contra *persoanelor,* ci a *sistemului!*

Ne pare bine însă, când ni-se dă asigurarea că ceea-ce s'a omis Marţi, se va face încurând. Aşteptăm deci cu interes vorbirea în care de pe băncile naţionalităţilor se va arăta şi Coroanei, şi lumei culte mari şi poporului întreg dosarul cu prigonirile procurorilor puşi la dispoziţia ministrului Polónyi.

De încheiare, o lămurire. Din momentul în care cineva ajunge deputat, după cum este sigur de onoruri şi dragoste, tot aşa: trebue să fie pregătit că viaţa lui publică şi mai ales purtarea în Dietă, are să fie supusă unei atenţiuni deosebite şi în cazuri date, criticei chiar. In cazul cu obiecţiunile noastre, nu e chestie deci de »apostrofări purcese din păreri individuale«, ci de manifestarea *opiniunei publice.* Credem, că nici dl Suciu nu va tăgăduì dreptul de control al opiniunei publice, precum va recunoaşte şi aceea, că un ziar independent, cum este »Tribuna«, este şi poate fi *ecoul* opiniei publice româneşti *nealterat* de nici o consideraţie subiectivă. Nu vom scăpa nici un prilej să dăm expresie, obiectiv şi cu dragoste pentru cauză, acestei opiniuni publice.

Nu este, după a noastră părere, îndreptăţită nici acuzarea ce o formulează dl Suciu zicând că »Tribuna« »subsapă mereu încrederea obştei *în simţul de conştiinţă* a deputaţilor naţionali«. Rugăm să ne spună dacă în presa română este un alt ziar care ar fi contribuit mai mult de cât noi la întărirea curentului activist şi dacă s'au adus aiurea osanale mai calde deputaţilor naţionali? Tocmai asta ne îndrăptăţeşte să facem şi critică în momente când ni-se pare că avem dreptate. Nu ştim după care legi — fiind vorba de *d-sa* şi colegii d-sale — ar fi mai competent şi mai puţin subiectiv dl Suciu să tacseze observaţiunile noastre obiective drept fapt cu »urmări sinistre«.

»Sinistru« ar fi când presa română n'ar mai avea putinţa să eserciteze un control larg asupra tuturor momentelor ivite în viaţa publică a ţării!

Comersul coloniei române din Viena.

— Dela trimisul nostru special. —

Colonia română din Viena a dat Marţia trecută în onoarea oaspeţilor bucureşteni un splendid festival la care au luat parte pe lângă invitaţi şi Românii din Viena mulţi membrii marcanţi ai municipalităţii capitalei austriace între cari amintim pe ajutorii de primar dr. Neumayer, dr. Forzer, şi Hierhammer, consilierii Wimberger, Pichler, dr. Krenn, dr. Klotzberg, Rissaweg, Nemetz, Grottbauer, Götz, Sebastian Grünbeck, Ryckl, Güntner etc. precum şi deputatul român în camera austriacă baron Hurmuzachy, baronul Wassilko, consulul general al României de Lindheim şi alţii.

Sala a fost decorată cu mult gust de către architectul Cesar Popovici şi oferiau ochiului un aspect foarte plăcut atât frumosul boschet din frunze verzi în care erau adăpostite icoanele Impăratului Francisc Iosif şi a Regelui Carol cât şi tribuna damelor şi aranjamentul artistic al meselor.

Preşedintele comersului a fost *dr. Calinciuc,* cunoscutul medic balnear spriginit de dr. M. *Sturdza* şi dr. L. *Popovici.*

La ora 9 şi jum. a apărut în sală în sunetele fanfarei militare primarul Cantacuzino cu delegaţii consiliului comunal din Bucureşti şi au fost conduşi la locurile rezervate de preşedintele festivalului şi cei doi ajutori ai lui, cari purtau eşarpe tricolore.

Festivalul a fost deschis cu cântarea studenţească »Gaudeamus« după care doctorul *Calinciuc* a salutat pe oaspeţi în cuvinte călduroase în numele coloniei vieneze. Intră altele iată cum să rosteşte frumoasa lui vorbire;

»Vă salut stimaţi oaspeţi bucureşteni în numele coloniei vieneze şi vă rog să duceţi scumpei voastre patrii şi drăgălaşului oraş de lângă Dâmboviţa, care a prosperat aşa de mult şi a înflorit sub înţeleapta voastră conducere salutările noastre şi locuitorilor ei şi spuneţi-le că o mică părticică a naţiunii româneşti de sub coroana Austro-ungară, care-şi duce viaţa cu drag în vechea metropolă a Austriei aderează la prosperarea şi binele întregului popor românesc.

Oratorului i-s'a făcut ovaţiuni meritate. La urmă a vorbit pentru M. Sa Monarchul, a cărui inimă nobilă păzeşte drepturile naţionale ale poporului nostru.

Strigăte de ura au învăluit cuvintele vorbitorului iar muzica a intonat imnul poporal şi marşul lui Radetzky.

Să ridică apoi *Dr. Lazar Popovici* şi-şi începe vorbirea pentru Regele Carol. D-sa salută cu plăcere oaspeţii şi-şi exprimă sentimentele sale de admiraţie pentru augustul prietin al Majestăţii sale imperiale pentru Regele Carol I.

După ce schiţează în liniamente generale for-

marea şi desvoltarea regatului românesc, insistă asupra avântului cultural şi economic pe care ţara îl datoreşte regelui ei, marelui căpitan, care sub dealurile Plevnei a stârnit admiraţia puterilor mari, dând neatârnarea României.

A încheiat cu ura la adresa Suveranului. Ambilor domnitori li-s'au expediat telegrame de aderenţă.

Ia apoi cuvântul doctorul *Marius Sturza* şi salută cu entusiasm pe consilierii bucureşteni şi pe şeful lor.

— »Fiţi siguri, — zice oratorul, — că momentele ce ni-le-a pregătit prezenţa D-voastră sunt cele mai fericite din viaţa noastră. Onoarea ce ne-aţi făcut-o nouă unei mici colonii de români, aţi făcut-o întregului neam românesc ce să află afară de graniţele regatului. Ne-aţi dat ocazia prin vorbe, simţiri şi fapte să admirăm puterea de viaţă şi forţa de vitalitate a neamului nostru. Ne-aţi arătat frumoasa expoziţie, ne-aţi găzduit şi nutrit ca pe fraţii fără deosebire de rang. Am văzut cu ochii întreaga istorie a neamului nostru şi aţi dovedit vitejia voastră pe câmpul de războiu. Am admirat puternicul avânt ce l-aţi dat industriei şi comerţului vostru«.

Inchee aducând omagii primarului capitalei române şi consilierilor ei.

Dl *Aurel Popovici* toastează pentru prinţul Alois Lichtenstein, mareşalul Austriei-de-jos şi pentru primarul Vienei, dr. Lueger. Iată cuvintele înflăcărate ale d-lui Popovici. »E o mare onoare pentru noi românii monarchiei şi în special pentru colonia română o deosebită bucurie, că ne-a fost dat să putem salută în mijlocul nostru pe aceia, cari conduc principatul Austriei-de-jos şi oraşul Viena şi ni-e scump acest moment cu atât mai mult, cu cât mareşalul ţării Austriei-de-jos şi mult stimatul domn dr. Lueger primarul Vienei şi-a arătat de nenumărate-ori iubirea lor faţă de tot ce e românesc. E de o netăgăduită însemnătate şi faptul, că oraşul Viena, acest strălucit focar al culturei germane, a dat puternic nutremânt culturei noastre naţionale, căci dacă Roma a fost sediul naţionalităţii noastre, *nu mai puţin Viena ne-a fost în decursul timpurilor iubita şi nobila noastră mamă sufletească*«.

Continuă apoi accentuând influenţa vieneză asupra culturei noastre şi-şi exprimă recunoştinţa ce întregul românism o datoreşte vechei metropole austriace.

Răspunde primarul Cantacuzino bând pentru binele oraşului care a nutrit calde sentimente faţă de România. Pe urmă au luat pe rând cuvântul aplaudaţi cu entusiasm dr. Neumayer, vice-primarul oraşului, deputatul Schneider, care vorbind de datoria partidului său de a împărţi dreptate tuturor naţionalităţilor, izolând dela aceasta pe maghiari face următoarea aluzie: »Cu escepţia unei rase, care ne-a privit totdeauna cu dujmănie«.

Seria toasturilor e complectată de dl *Ciurcu* care mulţumeşte coloniei vieneze române pentru strălucita primire ce li-s'a făcut, pe urmă închee dr. Calinciuc pentru doamnele asistente, sfârşindu-se astfel partea oficială a festivalului.

*

Regele Carol către dr. Lueger. La telegrama de omagiu ce s'a trimis cu prilejul recepţiunei delegaţiunei consiliului comunal al Capitalei României la primăria din Viena, M. S. Regele Carol a răspuns dlu dr. Lueger în următorii termeni:

»Foarte vesel de vizita primarului şi a membrilor reprezentanţei comunale a oraşului Meu de reşedinţă, mulţumesc foarte călduros pentru salutarea D-voastră amicală şi pentru calda primire ce li s'a făcut.

»Am păstrat cea mai plăcută amintire despre prezenţa D-voastră din nefericire prea scurtă, în Bucureşti, precum şi de extrem de interesanta expoziţie a Capitalei Viena.

»Din toată inima vă felicit pentru însănătoşirea D-voastră«.

„Pester Lloyd" despre situaţie.

Intr'un remarcabil articol, ziarul acesta, cunoscut pentru atitudinea lui vecinic guvernamentală spune următoarele:

Dacă ne gândim la întâmplările zilelor din urmă, ni-se stringe inima de durere şi de grije. Suntem de părerea, care credem că este a multor sute de mii din ţara asta, că stâlpii societăţii noastre nu-s pe deplin conştii de seriozitatea, cu care afacerea ministrului de justiţie trebuie tratată. Opinia publică răscolită în adâncurile ei este regalată cu declaraţii tactice sfioase, în loc de-a-i-se spune adevărul întreg. Factorii competenţi tolerează ca în politica ungurească să se introducă *un element balcanic pronunţat*, în loc de-a'l stârpi dela rădăcină. Sunt unele situaţii în cari este o greşeală, o crimă de-a să lăsa să se strecoare vorbele şoptite cu glasul pe jumătate, o crimă comisă asupra naţiunii. Este îngrijitor în ce ton să vorbeşte în presa străinătăţii despre Ungaria. Organele de presă ale întregei lumi civilizate îşi umplu coloanele cu rapoarte despre »scandalul unguresc«. Şi ce-i mai grozav, toate astea cu o aparenţă de întreptăţire!

Să o spunem deci pe şleau: *Ministrul justiţici Polonyi a căzut!* Indiferent dacă el şi-a dat demisia ori nu. Dacă el nu şi-a dat-o încă, va trebui să şi-o dea, va fi silit să o facă. Este cert, că *Polonyi nu a luat parte la consiliul de ministri de eri* şi este cert că *primul-ministru Wekerle va pleca probabil mâne la Viena.* Contele Zichy Aladár a plecat încă de eri la Viena. Când ministrul justiţiei va termina de redactat cu acţiunea sa împotriva lui Lengyel, va iscăli în acelaşi timp şi nu alt document. (actul de demisiune N. R.).

Căderea lui Polónyi nu va fi o criză, ci rezolvirea ei.

Bánffy despre situaţie.

Un ziar din Viena, publică un interviev avut cu baronul Bánffy. Sunt de părerea că criza Polónyi va aveà şi alte consecvente, a zis Bánffy. Indreptăţirea unui guvern coaliţionist a încetat. Trebuie să vie un guvern kossuthist şi vom trebui să avem o opoziţie sănătoasă ungurească. Ea va trebui să se sileasca pe baza de 1867 să exercite controlul asupra politicei kossuthiste care-i imposibilă. Criza Polónyi a devenit o criză a cabinetului întreg, ea se întinde şi asupra lui Kossuth şi Wekerle.

O interpelare în camera austriacă în afacerea Polónyi.

In camera din Viena deputaţii pangermanişti *Iso* şi soţii vor adresă primului-ministru austriac o interpelare asupra *efectului scandalului Polónyi asupra monarchiei întregi.*

Interpelarea glăsuieşte astfel:

1. Intreabă dacă primul-ministru are cunoştinţă de acuzele ridicate *pe bază de documente* în contra lui Polónyi.

2. Ce are de gând să facă Exc. Sa pentru a feri monarchia de neajunsurile pe cari monarchia le poate aveà din partea astorfel de elemente.

3. Este dispus Exc. Sa să-şi ezercite influinţa Sa pe lângă ministrul de externe ca să dezmintă ştirea că cercurile dela curtea din Viena îl menţin pe Polónyi şi are de gând Exc. Sa să desmintă aceasta în interesul prestigiului Coroanei?

Procesul lui Polónyi.

Ministrul de justiţie Polónyi a dat îndrumare procurorului suprem *Czárán* să pornească proces de calomnie contra lui *Lengyel* Zoltán. Se zice, că Polónyi a dat ordin să se încrimineze toate jurnalele, cari au reprodus articolele lui Lengyel, ori le-au însoţit de comentarii insultătoare. Am fi curioşi să ştim cari ar rămânea neimprocesuate?

Lengyel despre Polónyi.

Ziarul »A nap« de eri aduce un lung prim articol din peana lui Lengyel Zoltán. Ceva mai violent nu prea am cetit nici chiar în presa maghiară. După ce-l îmblăteşte colosal pe pagina întreagă termină:

»Eu merg liniştit pe calea ce am apucat. Nu m'am aliat cu nimeni. Nici nu mă aliez. Lupt singur. Amicilor, cari mi-au oferit concursul lor le-am spus: Nu mă ajutaţi acum.

Va fi tăere de porc. Asta o isprăvesc eu şi singur. Mă şi pricep la treabă. Ajutorul numai mi-ar strica.

»Dar până ce înjunghiarea porcului o pot face şi singur, ca să prind porcul, îmi trebue ajutor. Asta nu o pot face singur. Scroafa e foarte tare. Tare şi grasă. Grasă şi murdară. Rog deci ajutorul fiecărui om cinstit. Numai aşa se poate nimici coptura. Rog şi primesc date, sfat, lămurire şi ajutor dela fiecare om cinstit.

»Dacă mă ajută: porcul va fi omorît. Focul dela pârlirea lui o să lumineze întunerecul trecutului şi amuţi aurora cinstei. Pentru-că nu-i vorbă aici de 48 şi 67, de semitism şi antisemitism, ci: este ori nu cinstit dl Polónyi? Şi este ori nu în politica maghiară şi în viaţa publică maghiară şi în justiţie atâta putere, ca miloane de oameni cinstiţi să ştie lupta — *ca un mişel*«.

Intreaga presă străină, dar mai ales cea germană, se ocupă pe larg de scandalul Polónyi.

»*Vossische Zeitung*« după ce descrie întreg scandalul, scrie:

»Mai trebue să facem o observare, pentru a caracteriza chipul cum funcţionează în Ungaria serviciul oficios de informaţiuni. Şi Ungaria are adică birou de presă şi nu ştim: s'o luăm cu de sine înţeles ori să ne mirăm, că biroul acesta lucrează după *sistem oriental.* Cine numai a citit informaţiile transmise de acest birou, s'a păcălit Despre ultima fază a chestiei Polónyi biroul de presă a scris numai, că Halmos şi-a retras procesul, că parlamentul l-a primit cu omagii pe Polónyi şi că aceasta s'a desvinovăţit perfect... *Dacă biroul de presă maghiar urmează pe calea aceasta, pe anii întregi o să-şi peardă încrederea presei europene*«.

»*Berliner Tagblatt*« şi »*Vorwärrts*« de asemeni dau toate amănunţele scandalului. Cel dintâi zice: »Cei din Viena au trebuinţă de Wekerle şi oamenii săi. Iată de ce nu va suferi nimeni în Viena pentru păcatele lui Polónyi.

— Ştiri telefonice sosite la 12 ore noaptea. —

Ministrul preşedinte *Wekerle* a plecat astă seară la Viena. El va fi primit mâne în audienţă la Maiestatea Sa. Wekerle a declarat unui ziarist, că audienţa sa nu este în legătură cu afacerea Polónyi, o declaraţie pe care nu suntem dispuşi a i-o crede.

Aici în cercurile politice bine informate se crede, că Polónyi va cădea în cel mult 10 zile. Toată lumea ştie, că Polónyi va trebui să plece. Din causa aceasta Kossuth este foarte indispus şi înţelegerea în sânul cabinetului este turburată. Până acum s'a stabilit în mod oficios, că Polónyi n'a înaintat acţiunea sa contra lui Lengyel.

Acum două zile »Magyar Estilap« a prorocit că peste 2 zile Polónyi va cădea bolnav la pat, ivindu-se vechea lui boală de

Nagy Pál,

măestru căldărar în Budapesta

V. Váczi-ut, nr. 64.

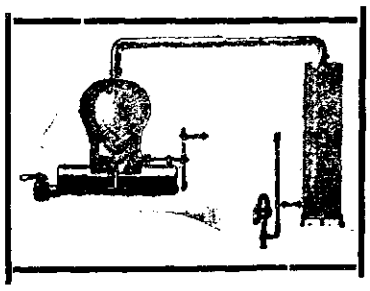

Căldări şi recuizite de aramă roşie pentru ferberea spirtului, cognac, licher, comină şi drojde.

Pregătirea verigelor (catene) de fer. Mare magazin stabil pentru aranjamente de băi (scalde). Aranjază şi provede cu cele trebuincioase tot felul de fabrici. Vase de arame pentru hoteluri şi restaurante; pentru ferbere de cafea; căldări pentru spălat şi pentru vatra focului (sparchet) în cuină. Raporturi şi cinctură cu preţuri foarte moderată.

ficat. Prorocirea s'a împlinit, căci Polónyi zace bolnav în pat.

Conferenţa partidului kossuthist.

Astă seară la ora 6 kossuthiştii au ţinut o conferenţă în care a primit în mod unanim budgetul pe 1907, ca un semn de încredere către guvern.

Partidul social creştin din Viena despre Polónyi.

Consiliul comunal al oraşului a ţinut azi şedinţă. Consilierul Gouszk a spus următoarele:

Zilele din urmă am avut prilejul de a vedea toată grămada enormă de corupţie şi de mârşăvie adunată dincolo de Leitha. Este o rană acolo, al cărei miros înăbuşe vieaţa morală a Ungariei care ne apasă şi pe noi. S'a stabilit, că Ungaria are un astfel de ministru de justiţie, care însuşi are nevoie de a fi supus procedurei ministrului de justiţie. Gouszk înşiră toate acuzele ridicate contra lui Polónyi. S'a dovedit zice, că ministrul de justiţie a spionat Curtea printr'o femeie vândută. Cabinetul a ştiut despre aceasta şi şi el tăgăduеşte acum. Este caracteristic în afacerea aceasta că rolul principal l-au avut evreii. Polónyi însuş este un evreu puturos, pe care l-a chemat Pollatsek, iar femeia aceia perdută încă e o ovreică, care a primit 50.000 cor. pentru spionagiu. Aceasta dovedeşte efectul de demoralisare pe care l-au făcut evreii în Ungaria.

CAMERA.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 26 Ianuarie.

Şedinţa a durat abea ½ oră. Despre decursul ei ni-se telefonează.

Preşedintele Justh deschide şedinţa la ora 12.

Se fac formalităţile obicinuite.

Referentul **Hoitsz** Pál prezintă proiectul de lege de apropriaţie.

Raportorul **Molnár** Jenő prezintă raportul comisiunei de verificare a mandatelor. Mandatul deputatului **Sára** Gyula din Stuhlweisenburg a fost găsit corăspunzător.

Se întră în desbaterea proiectelor de lege pentru concesiunea mai multor linii ferate secundare. Ele se votează în cetirea a treia fără discuţie.

Preşedintele propune ca mâine, Sâmbătă şi Luni camera se nu ţie şedinţă.

Camera admite.

Pausă de zece minute.

Se citeşte şi se verifică procesul verbal al acestei şedinţe.

Şedinţa se ridica la unul fără un sfert.

Dela Berlin.

— Corespodenţă particulară a «Tribunei.» —

— Români harnici. — Alegerile. — O vorbire a Impăratului. —

Izvorit din cea mai curată dragoste de neam e sfatul dlui Vasile Pârvan, sfat ce ni l'a dat în ultima şedinţă a societăţii academice române din Berlin, anume ca să contribuim şi noi cu obolul nostru la ridicarea unui gimnaziu complet în Brad, inima românismului din Munţii apuseni. De mult se simte lipsa unei pepinieri în ţara lui Horia şi Iancu; de zeci de ani se luptă fruntaşii vitejilor moţi pentru împlinirea visului, de dorul căruia le-au murit şi moşii şi părinţii. Astăzi visul e aproape să ia haina realităţii; azi temelii se pun lăcaşului, în chiliile căruia au să crească *închinători* de *Dumnezeu* de *neam* şi *gliă*, căci fiecare român cu suflet aleargă în frunte cu mitropolitul Ioan dela Sibiiu spre a aduce jertfă curată şi lui Dumnezeu plăcută pe altarul naţiunii.

Glasul dlui Pârvan a fost primit cu mare însufleţire şi îndată s'a şi întocmit o listă de subscripţie, care dovedeşte până acuma o sumă de vre-o 100 de mărci.

Alt sfat — tot al dlui Pârvan — îndeamnă societatea să adreseze un călduros şi prietinesc apel, colegilor din Cernăuţi, — unde sunt trei foarte certăreţe societăţi de ale studenţilor români — ca în interesul neamului bucovinean să se lase de ceartă şi ură şi să formeze o singură societate harnică sănătoasă.

Sfatul s'a primit cu unanimitate. Sau să fim indiferenţi faţa de mersul lucrurilor din Bucovina? — Eu zic că nu. Cel ce e în curent cu viaţa socială, culturală şi politică din ţara preaslăvitului Voivod, — cu intrigile, cu firul mohalogismelor încurcate şi copilăreşti, nu se va mira de loc de pierderea îndurată în vremea din urmă pe terenul politic. Fără să ascult, sau să mă dau în vânt după clevetiri şi zvonuri, sunt convins: şi împreună cu mine încă atâţia oameni, că, decumva lucrurile vor merge tot astfel, în 20—30 de ani o să răsune în bisericile ridicate de cucernicii şi milostivii domni moldoveni slujbe ruseşti cu *gospodi pod milui* şi *pod da gospodi*, iar copiii vor învăţa slovă rusească în şcoală.

Pe vremea răpirii era mulţi români în Bucovina, astăzi însă câţi mai sunt? Cu drept am putea să întrebăm pe cei ce datorinţă sfântă aveau şi au faţă de destinele neamului bucovinean: ce aţi făcut din frumoasa şi româneasca ţară a lui Ştefan, ce aţi făcut din limba şi patimele strămoşilor? Vă lăsaţi răpiţi şi înecaţi de valurile rusismului. Voi nu luptaţi cu adevărat; dormiţi boereşte fără griji — iar când vă pomeniţi vă încăierati şi răfuiţi în casa voastră proprie, sleindu-vă puterile. Iar faţă de duşman nu aveţi nici o putere, căci nu ştiţi să lucraţi, de ce să vă apucaţi, ce să începeţi precum zice doamna E. Voronca în »Neamul Românesc« a dlui Iorga. Bătrânii nu ascund nici un dor de organizare, de muncă stăruitoare întru ridicarea neamului, iar tinerii îşi oţelesc sentimentele de ură şi invidiă unul faţă de altul, se deprind în arta binecuvântată de iad, în arta de a se certa, ca la vremea lor să întreacă pe bătrâni în direcţia aceasta rea. De aceea zic că a făcut bine societatea, când a primit sfatul dlui Pârvan — dar mai bine ar face domnii colegi dela Cernăuţ ascultându-ne apelul prietenesc; să se împace, să se înfrăţească, precum iau sfătuit de altcum şi studenţii din Viena, şi din cele trei societăţi să intemeieze una singură, care să strângă pe toţi la sânul ei, şi D-zeu le va binecuvântă înfrăţirea cu îmbelşugate roade.

*

Se ştie că ţara neamţului se află în pragul alegerilor pentru Reichstag. In zilele trecute erau rău mâhniţi politicianii din Berlin, căci dăduse D-zeu un soare dulce cu adieri călduţe de primăvara cari chema lumea afară la larg. Din pricina asta erau mâhniţi *bieţii*, că se prea împrăştie alegătorii, şi tocmai acum în preajma luptei celei mari, căci doar câştigul are să fie mai mare ca cela dela *Sedau, Jetzt oder nie* se desprinde din pieptul fiecărui om de partid.

Liberali şi conservatori lucră împreună încontra centrului şi a social-democraţilor. Li teamă că parlamentul nou va fi înbrăcat în haină internaţionalistă. — Dar şi centriştii şi social-democraţii se opintesc din greu pentru reuşita lor. Se fac, mai ales ultramontani, vânzători şi cumpărători de suflete, chiar casa lui D-zeu o fac în hală de negoţ. Foi volante, broşurele circulează printre mulţimea adunată în biserică întru preamărirea lui D-zeu, par'că e vremea indulgentelor din zilele lui Luther. Şi toate cărţuliile acestea sunt menite să aţiţe mulţimea împotriva liberarilor şi conservativilor, *cari de* altă parte cer cu insistenţă sprijinul studenţimii universitare. Chiar şi studenţii din alte ţări şi de alte limbi sunt rugaţi să-i sprijinească. Studenţi saşi din Ardeal stau sub conducerea braşoveanului Korodi, care îşi trăieşte zilele aici în surghiun.

De eri, mâhnirea conducătorilor din Berlin a mai scăzut. După o ploaie de primăvară, a dat un frig decât care nici în Siberia nu poate fi mai mare. Acum alegătorii nu mai ies la larg, ci stau lângă halba de bere. Şi asta le place conducătorilor, căci îi au strâns grămadă şi poate vorbi deodată unui mare număr. Azi, Marţi nu s'au ţinut mai puţin decât 46 vorbiri, în 46 de restaurăţii; restaurăţiile erau de sine înţeles ticsite de nemţi.

*

In zilele trecute Wilhelm, împăratul a ospătat la masa s'a împărătească, ofiţerimea din reservă. Cu prilegiul acesta Caesarul ar fi vorbit oaspeţilor sei, şi anume li-a vorbit despre greutăţile guvernului — despre primejdia ce ameninţă ţara prin duşmanii guvernului şi ai neamului. La urmă i-a rugat ca să stăruie fieşte-care în cercul seu de activitate întra-colo, ca parlamentul de mâne să aibă de majoritate pe prietinii guvernului, căci probleme grele şi de mare însemnătate are dieta de resolvit, anume va aduce legi noui pentru oaste şi marină.

»Berliner Tageblatt« în ediţia de azi seară, îşi exprimă îndoiala faţă de astfel de graiu din partea Caesarului. De tăgăduit însă nu se poate, căci împăratul are obiceiul ca în vorbirile lui să facă şi nţică politică dând rost şi graiu dorinţelor lui.

N. Fătfrumos.

Românii din Ungaria. şi dr. Lueger.

Iată cum se esprimă »*Deutsches Volksblatt*« dela 23 c. despre această legătură:

O rară însemnătate are vizita drului Lueger la Bucureşti şi înapoierea ei din partea representanţilor municipiului Capitalei române pentru românii din monarchia habsburgică şi mai ales pentru cei din Ungaria.

Dela încheierea dualismului i-a fost oprit din partea oligarchiei maghiare acestui popor, care numără trei milioane de suflete de origine romană şi cu limbă neolatină, de a se afirma politicesţe. După lupte desperate la alegerile dietei, în decurs de decenii, jertfind sume însemnate şi suflete de oameni, românii din Ungaria s'au văzut siliţi să adopte politica de pasivitate.

Censul neegal care e în comunele din părţile transilvănene de 16 ori mai mare decât în comunele din Ungaria proprie, cercurile electorale trase în favoarea cuiburilor ungureşti, şi procedura electorală, care asigură agenţilor electorali numiţi de administraţia comitatensă, adecă de ministerul de interne, putere discreţională chiar şi asupra forţei armate — au zădărnicit toate ostenelele românilor de a aduce la reuşită pe candidaţii lor. Alternativa era răsboi civil sau adoptarea politicei de pasivitate. Românii au ales bine înţeles pe cea din urmă. Şovinismul unguresc îşi sărbătoria deci orgiile sale pe toată linia... Românii au fost eliminaţi din toate oficiile justiţiei, a administraţiei etc. Românii nu puteau înfiinţa asociaţii agricole, nici casine, s'au corporaţiuni femeeşti. Chiar şi permisiunea pentru organizarea corurilor bisericeşti li-se deneagă românilor din partea conducătorilor afacerilor interne şi toate acestea pe motivul, că românii urmăresc politica tradării de patrie.

Românii erau priviţi ca anti-dinastici, ca iredentişti cari ţintesc o unire a lor cu regatul României.

Şi să vorbim sincer, tocmai represaliile consecuente din partea oligarchiei maghiare, care au închis ori-ce ventile ale nemulţumirei adunate pe încetul în sânul desnădăjduitului român, tocmai aceste represalii ar fi trebuit să grăbiască mai curând ori mai târziu deşteptarea credinţei iredentiste în acest popor înzestrat cu atâta încredere în bunul părintesc şi atât de credincios dinastiei lui.

De aceea primirea pregătită deputaţiunei române de dr. Lueger şi de partidul social-creştin trebue privită ca un eveniment istoric pentru românii din Ungaria. Ei, a căror ultimă speranţă de salvare a fost şi este totdeauna Viena, Viena împăratului, — au putut vedeà, că *în această Vienă mai sunt încă oameni cu greutate politică, cărora nu le este indiferent pentru viitorul monarchiei şi interesele dinastiei, dacă un popor cu conştiinţă naţională deplină şi puternică îşi pierde ori nu credinţa în dinastie şi împăratul lui.* Şi noui speranţe în viitor întăresc pe români. Atunci sosì momentul că dr. Lueger a plecat la Bucureşti demonstrând urbi et orbi, că are credinţă nestrămutată în loialitatea românilor, că în încopciarea unei prietenii româno-austriacă nu vede nici un pericol care să zdruncine în sinul românilor din Ungaria credinţa în împăratul lor.

Această atitudine a drului Lueger şi al partidului social-creştin este un nou fapt de însemnătate istorică pentru românii din Ungaria. Pentrucă cu drept cuvânt dacă conducătorul acesta n'ar aveà convingerea deplină — bazat pe demonstraţii şi fapte — că românii nu nutresc ve-

leităţi iredentiste şi că românii din Ungaria nu stau cu privire la credinţa lor dinastică în urma nici unei alte naţionalităţi a monarchiei, atunci nu s'ar afirmà în mod demonstrativ ca filo-român. Românii din Ungaria văd în aceasta prietenie şi în simpatia arătată de partidul social-creştin şi de conducătorul lui siguranţa apariţiei unui viitor mai bun şi mai fericit pentru poporul lor.

Fie ca această prietenie a partidului social-creştin să însufleţiască pe români, fie ca partidul social-creştin să triumfe plin de bucurie, că un popor atât de credincios Suveranului său, ca românii din Ungaria, să poată privì în amiciţia acestui partid — credincios împăratului său şi condus de idealul unei Austrii mari — siguranţa unui viitor mai bun.

Din România.

Dela Cameră. Camera s'a complectat astăzi în urma restabilirei parţiale a trenurilor din Moldova.

*

Victimile gerului. R.-Sărat, 11 Ianuarie. — Aseară 42 de soldaţi de prin comunile din împrejurimi, venind pe jos din concediu, au degerat cu toţii. Ei au fost internaţi la infirmeria regimentului din localitate.

Din străinătate.

Alegerile din Germania. *Primim ştirea telefonică. Azi a fost ziua întâi a alegerilor din Germania. Ele au decurs în linişte. Lupta este foarte aprinsă mai ales* **în cercul I din Berlin, unde locuieşte şi împăratul.** *Lupta se dă aici între liberali şi socialişti şi se crede că vor învinge socialiştii.*

Ad „oaia cu călbează".

— Articol primit din afară. —

Am cetit »Scrisoarea unui student« publicată în numărul 5 (Sâmbătă) al »Tribunei«, şi am rămas nu numai mulţumit, ci însufleţit chiar de duhul ce nutreşte tinerimea noastră dela universităţile din ţară.

»Nevoia unei culturi româneşti«, da; dar nu un »trist dualism sufletesc«, care să ne facă nişte hibride nelămurite sufleteşte, »cu sentimente româneşti dar cu o cultură străină«, — doreşte şi aşteaptă tinerimea... dela toţi luptătorii naţionali. Şi în această direcţie vede idealul luptei noastre de emancipare şi validitare, ca neam, ca neam tinăr şi viguros, menit să se validiteze ca o unitate, în concertul culturei omeneşti.

Şi pe când această cumintenie şi căldură a inimei, româneşti văd că isbucneşte, din plin, în publicitate, cu durere mă văd îndemnat a-i pune în faţă, acestui moment de expansiune înălţătoare, o altă întâmplare, ce-mi ajunse la cunoştinţă, o întâmplare din cercul tinerimei meseriaşilor români din Arad. O întâmplare, care te face să te cutremuri de indignare şi să cazi pe gânduri, asupra viitorului unor elemente dintr'ale noastre, în cari începe — ca să aplic acì expresia potrivită a »Neamului Românesc« al dlui N. Iorga, — a se ridicà şi o serie de »*oi cu călbează*«.

Iată despre ce e vorba!

In seara de Sânvăsii în »Casa Naţională« din Arad, au întimpinat meseriaşii români din oraşul nostru sosirea noului an, cu petrecere cu dans.

Ca din întâmplare, ori poate şi din motivul unei separaţiuni vădite ce par'că tot se potenţează între »păturile« române localnice — între meseriaşii români întruniţi la petrecerea din vorbă nu se găsea nimeni din »elită« ori dintre intelectuali; dar veniseră, să »petreacă« acolo şi trei străini, în compania unora din »autohtonii« nostri meseriaşi.

Unii, dintre cei apropiaţi de «atelierele« în cari se lucrează cu suflet românesc şi pentru luminarea şi progresul poporului nostru, cer şi execută pe ţigani, să tragă un »csárdás«, după-ce prinseseră... internaţionalism — patriotic la o masă cu pahare, în compania a trei neînsemnate figuri de străini.

La aceasta însă nu-i autorizà nici programul, nici autoritatea (aranjerii), nici buna cuviinţă, nici vre-un motiv de condescendenţă, nici opinia generală a publicului, — de unde a urmat o debandadă cât se poate de jignitoare, în »Casa Naţională« românească, între români, — căci se vede că nu mai pot lipsì de nicăiri »*oile cu călbează*«!

Analfabeţi gureşi, pescuiţi de »oratori poporali« pentru »români«, de campioni din şleahta ce se numeşte în această ţară, prin abuz, de »socialistă«; minori inberbi cu cultură aleasă din poveştile despre neexistenţa lui Dumnezeu ale vre-unui Şloim »internaţional« cu cravata roşie, dar care şi când e ungur — botezat tot jidan rămâne şi pe care câte-un astfel de »matador român« îl ia de ideal »al luptătorului politic« pentru »nivelarea omenirei« (dacă ştie ce-i asta!); botezaţi cu apă, cari râd de cei ce umblă la biserică; »societarii« români cari au auzit de Engels şi fac pe internaţionalii, — de dragul uu »dhuvarăş« (tovarăş), într'o petrecere românească fac pe internaţionalii — patriotici?

Iată »*oaia cu călbează*«!

Oare societatea românească din Arad nu poartă nici o vină pentru apariţia astorfel de stări şi lucruri?

Unde-s propagatorii cu cuvântul şi cu fapta în cercuri largi şi mai ales orăşeneşti, periclitate prin balansarea intelectualităţii lor modeste, spre cădere, propagatorii »*nevoiei unei culturi româneşti*«? *Maistor.*

NOUTĂŢI.

ARAD, 25 Ianuarie 1907.

Vremea

La Constantinopol şi în Sicilia temperatura a scăzut la 10 grade sub zero, ceea-ce nu s'a mai întâmplat.

In Germania minimul e de 23° sub zero. In Silezia austriacă a fost de 33°.

Pe aici puţină îmbunătăţire. Se resimte vremea mai dulce.

— **Candidare.** Azi la 11 ore fruntaşii români din cercul Bocşei se vor întruni în Bocşa pentru a se sfătuì pe cine să candideze în cercul vacant.

— **Candidatura dela Bocşa.** Ni-se aduce la cunoştinţă că nu toţi nerom ânii din cercul Bocşei sunt încântaţi de candidatura lui Weiss Gyula, ci sunt mulţi cari ar vreà să scape de el. Aceştia s'au şi adresat advocatului arădan dr. Nemes Zsiga, care le-a răspuns însă că într'un cerc covârşitor românesc nu ar candidà nici-odată contra — »naţiei«, adecă a unui candidat naţional.

— **Nouă foaie maghiară în Arad.** La 1 Februarie va apare o nouă foaie de zi în Arad sub numele »Aradi Napló« şi va fi organul partidului democrat. Redactor responzabil e *Losonczy* Zoltán.

— **Grave escese la Universitatea din Lemberg.** Universitatea din Lemberg a fost alaltăieri teatrul unor nemai pomenite revolte din partea studenţimei rutene. De mai mulţi ani această studenţime provoacă la serbările de imatriculare, tumultoase demonstraţiuni împotriva serbărilor cu caracter polon şi cer rectorului egală îndreptăţire cu studenţii poloni.

Deoarece acest favor le-a fost totdeauna refuzat mulţi ruteni dela universitatea din Lemberg au trecut la altele nemţeşti. Anul acesta s'au concentrat însă vr'o câteva sute la Lemberg pentru a provocà scandalul, despre care vom da mai jos câteva amănunte.

Studenţii ruteni în număr de vr'o două sute au pătruns în sala de ascultare, unde tocmai se promovà de doctor un student polon şi au întrerupt prin strigăte zgomotoase esamenul. Au trecut pe urmă din sală în sală stricând scaunele şi rupând mesele, devastând toate lucrurile înaintea lor.

Mulţi studenţi poloni au fost atacaţi şi bătuţi; secretarul şi rectorul universităţii au fost loviţi cu bastoanele abià putând scăpà de furia escedenţilor.

A trebuit să intervină poliţia cu mari forţe, pentru a oprì şi înăbuşì mişcarea rutenilor, cari au fost deţinuţi cu mare greutate.

Pe drum spre poliţie studenţii au parcurs străzile principale jubilând şi cântând cântece rutene, iar în fruntea lor desfăşurară steagul naţional galben şi albastru.

Toate amănuntele acestor scene au fost telegrafiate ministrului de culte austriac.

— **Glumă proastă.** O depeşă aduce ştirea că în Buenos-Ayres este o căldură tropicală, insuportabilă şi că oamenii mor pe stradă de insolaţie. Barometrul arată 38 grade de căldură. Este într'adevăr ceva crud pentru noi de aici să primim tocmai pe vremea asta astfel de veşti. Frigul la noi se 'ntrece pe sine, lemnele mai scumpe ca pânea; barometrul — peste tot nici nu mai arată nimic, se ruşinează şi el de atâtea minusuri — în Buenos-Ayres, oamenii mor de insolaţie şi zăduful e de nesuferit. Nu şi-ar puteà oare alege şi natura calea înţeleaptă mijlocie între frigul nostru siberian şi între dogoreala din Buenos-Ayres?

— **Hymen.** Dl Ioan Macavei ales preot în Dumbrăviţa s'a logodit cu drăgălaşa dşoară Mărioara Popovici.

Sincere felicitări!

— **Auzi obrăznicie!** Vestitul »Erdélyi Hirlap« denunţă (!) faptul că duoi preoţi români veniţi acum mai nou în comunele Esztény şi Szék (com. Solnoc-Dobâca) au început sub pretextul (?) propunerii religiei să ţie prelegere românească elevilor români gr.-cat. Autorităţile şcolare — zice »E. H.« — abia acum au aflat de isprava vicleană a preoţilor şi a făcut arătare la inspectorul, care la rândul său s'a adresat »episcopatului gr.-cat. din Gherla, arătând că în aceste apariţii, el vede *ocuparea de teren a limbii româneşti şi restrângerea dreptului limbii ungureşti.* Episcopatul n-a răspuns încă«.

Trebue la aceasta comentar?

— **Exemplu bun.** Se scrie din Bistriţa: Reprezentanţa comunei Tamaşda (com. Bistriţa) a adus hotărîrea, ca *Dumineca şi'n sărbători să fie închise toate cârciumele.* Comitatul Bistriţa-Năsăud a nimicit hotărîrea aceasta laudabilă. Reprezentanţa comunală n'a lăsat însă treaba într'atâta, ci a dat recurs. Ministrul de interne *a aprobat hotărîrea* comunei. In Tămaşda, vor fi d'acì încolo închise cârciumele în zile de Duminei şi sărbători. Suntem curioşi, cari comune româneşti vor urmà exemplul acesta laudabil al comunei Tamaşda?

— **Macăul şi Polónyi.** Din Macău au umblat prin capitala ţării o deputaţie imposantă. Mai mulţi bărbaţi însemnaţi au fost trimişi la ministrul de justiţie, Polónyi, să ceară tribunal pentru Macău. Când au auzit scandalul mare, ce se învârte în jurul lui Polónyi, deputaţia numără numai patru bărbaţi, ceialalţi n'au avut pretenţia să dea faţă cu ministrul de justiţie. Cei patru s'au înfăţişat la Justh, prezidentul dietei, care i-a trimiş pe galerie.

— **Inzulta cea mai gravă.** S'a întâmplat odată, că doi servitori ai Albinei din Sibiiu s'au apucat la ceartă. Epitetele ornante se urmau din gradaţie în gradaţie, până ce unul înfuriat îl toacă în cap cu o înjurătură teribilă; zicându-i...: Mă »*virilistule!*« Ei asta era prea mult. Vătămatul porneşte rasna la dl director, cerând pedepsirea inzultatorului, că ori-ce altă batjocură o sufere, dar să-i zică lui virilist, asta tot nu merge.

Ei, înjuratura asta e nimica pe lângă cele ce s'au descoperit de atunci. Doi jidani cunoscuţi s'au luat la ceartă într'o cafenea. Ca tot omul de omenie, s'au apucat şi ei să se înjure. A înjura, mai ales ungureşte — încă e o artă, şi fiind ei, ca ori-ce jidan, purtătorii culturei naţionale maghiare, natural că au mai îmbogăţit acest bogat gen de literatură încă cu câteva capdoopere. La urmă unul îşi alege cea mai grea bombă a arsenalului său şi zdrobeşte pe adversarul său cu teribelele cuvinte: »Mă *Strassnoff*, mă... *Polónyi*«. — Natural, că celalalt nu putea să găsească o altă inzultă mai gravă, părăsì deci terenul de luptă dându-se bătut. A doua zi însă l-a împrocesuat pe marele înjurător accentuând, că ei de, pentru Strassnoff îl iartă o fi fost glumă, dar pentru cealaltă vorbă, Polónyi, cere pedepsirea exemplară a onoratului, ca să-i treacă pofta să mai nefericească şi pe alţii cu astfel de epitete.

— **Tulburări în Bulgaria.** Meetingul studenţilor a fost foarte impunător. La el au luat parte profesorii universitari: Danailov, Dr. Crăslev, Tadenhert, cari însă n'au vorbit. Intreaga sală a circului »Bulgaria«, curtea şi strada gem de mul-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ţime. Peste 6000 de persoane au asistat, între care foarte mulţi deputaţi şi mai toţi şefii de partide.

Prin discursuri s'a înfierat politica reacţionară a guvernului şi măsurile arbitrare luate.

S'a luat rezoluţia de a se cere spriginul întregului popor bulgar şi mai ales a inteligenţei, pentru ca universitatea să fie redeschisă.

După terminarea discursurilor mulţimea manifestează pe străzile principale. In câte-va clipe se adună peste 15 mii de oameni.

La intersecţia străzei Alexandru I şi »Tărnoasca« apare armata.

Mulţimea o primeşte în urale încât soldaţii încep să şovăe. Noui cordoane de cavalerie şi sergenţi apar şi atunci se naşte tumultul. *Soldaţii şarjează în dreapta şi stânga, mulţimea aruncă cu pietre; cad soldaţi, cad din mulţime, bătrâni, copii, se fac puntea acelora cari trec peste dânşii.*

Poliţia arestează în massă pe studenţi şi mulţime. Din cauza stărei de asediu, circulaţia în grupuri este interzisă.

Până acuma s'au operat 420 de arestări de studenţi. Cea mai mare parte din ei au fost trimişi la urma lor sau înrolaţi în armată.

Principele a arestat pe 5 zile pe generalul adjutant al curţei, Marcov, pentru faptul că acesta n'a prevenit pe principe de cele petrecute.

— »**Neamul Românesc**«, publicaţia politică de Nic. Iorga. Anul I (53 numere) broşat se află de vânzare la dl *Sever Bocu* redactorul »Tribunei« (Arad). Cine voeşte să-şi îmbogăţească biblioteca cu o carte valoroasă şi de mare preţ, să grăbească să cumpere această publicaţie, cu un preţ bagatel de 6 cor. (în loc de 7 şi 50), Spuneam acesta cu atât mai ales, că exemplarele se epuisează iute.

— **Defraudare la un oficiu poştal.** In urma unor plângeri cari veniau mereu dela o vreme încoace la oficiul poştal din Alkenyér şi din Cudjir, că pachetele sosesc la destinaţie totdeauna desfăcute şi atacate, jandarmeria din Alkenyér a început cercetările şi a putut să constate, că servitorul poştal Toma Mica şi nevastă-sa să înfruptau din bunul altuia. Bine înţeles că cei doi fericiţi soţi vor fi înaintaţi judecătoriei, pentruca să poată oftà când vor păşi peste pragul temniţei: *A sosit vremea, când nu mai putem trăi nici cu al altora.*

— **Furtună pe Marea Neagră.** Dintre toate mările Europei Marea Neagră şi cea Mediterană sunt cele mai agitate. Din cauza schimbărei mari de temperatură în timpul iernei Marea Neagră e încontinuu în revoltă.

Valuri mari se desprind din fundul întunecos şi talazurile spumoase se izbesc puternic de maluri, aruncând apa la înălţimi, cari ajung une-ori zeci de metri înălţime.

Zilele trecute o puternică furtună s'a deslănţuit pe Mare. Vapoarele româneşti rezistă şi sosesc fericite în port cu oare-care întârziere într'adevăr.

»Regele Carol« a fost surprins pe drum dela Constantinopol spre Constanţa de furtună şi a trebuit să ancoreze câte-va oare în portul Caliara. Vaporul şi-a continuat apoi călătoria şi a ajuns la 11 ore dimineaţa fără nici o stricăciune.

Vaporul »Kelet« al soc. Ungare plecât de câteva zile din Sulina n'a sosit încă la destinaţie. E probabil că acest vas care are un tonagiu mic s'a retras în vr'un port rusesc.

—**Săpun de viorea de Parma.** Sub aceasta numire de câţi-va ani e în circulaţie un nou săpun folositor. Cine nu iubeşte mirosul de viorele? Şi dacă ştim, că acest săpun plăcut face faţa fină, dacă ştim, că în astfel de calitate şi pe lângă aşa preţ în străinătate nu putem căpătà atare săpun, atunci putem aşteptà, ca publicul mare să nu întrebuinţeze acest săpun, numai ca să-i tindă mână de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil. 3 bucăţi 2 cor. 20 fil. Pregăteşte: Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă. Miskolcz. Se poate căpătà în Arad în drugheria lui Vojtek şi Weisz, Lugoş în farmacia lui Fischer János, Timişoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

— **Antidol** este medicamentul cel mai bun contra durerii de cap, migrenă, trocnă. Pentru efectul admirabil a fost premiat la expoziţia de higienă din Paris, Londra, Berlin şi Bruxela cu medalia de argint. Medicamentul nu trebuie beut, ci pe palmă pus şi sorbit. O sticlă de Antidol costă 1·20 cor. Se capătă în toate farmaciile şi în laboratorul chemic a lui *Vilmos B. Debreczen.*

Dela judecătorii şi tribunale.

Azi se va judecà la tribunalul din Arad procesul de calomnie intentat de dl dr. N. Ionescu, advocat în Caransebes, împotriva lui Alexe Ţigriş, primar în Iaz, care într'o foaie volantă apărută în Arad, se ocupase de persoana dsale, folosindu-se de expresiuni, de cari dl Ionescu s'a simţit jignit.

*

Cu privire la *procesul omorurilor electorale* din Amaţ, ni-se scrie:

»Representant al celor 4 familii române rămase în jale a fost advocatul dr. Doboşi. Publicul a primit cu aplause sentinţa de achitare, orfanii românilor omorîţi plâng însă pe drumuri. *O colectă în favorul lor ar fi o datorie naţională.* Pentru proces erau aşteptaţi aici advocaţii Coriolan Brediceanu şi dr. Ştefan Pop, deputaţi. Mare bucurie şi mângâiere ne-ar fi făcut dacă ar fi venit.

BIBLIOGRAFIE.

»**Pentru copii cei buni**« este titlul volumului scris de d-şoara *Augusta Rubenescu*, talentata noastră literată. Volumul, foarte frumos executat şi cu ilustraţiuni, cuprinde o mulţime de povestiri pentru copii de şcoală, tot piese amuzante, hazlii şi mai presus de toate moralizătoare, proprii pentru formarea caracterului. Recomandăm această carte tuturor părinţilor şi învăţătorilor. Un volum, legat, costă numai 65 cruceri, trimis cu posta. Comande de cel puţin 10 exemplare, se socotesc cu 1 coroană. Se pot comanda la administraţia »Tribunei«.

Concert, petreceri.

Corul român bisericesc din Băseşti învită cu toată onoarea la concertul, ce-l va da Duminecă, în 3 Februarie st. n. 1907 în şcoala poporală rom. din Băseşti.

Poşta Redacţiei.

Amic, Berlin. Elsasserstrasse şi Dr. N. P. Berlin, Schillerstrasse. Cu mare plăcere. Trimiteţi şi politice şi literare. Multe salutări.

Un student. Sz. Udvarhely. Nu putem aproba purtarea protopopului despre care ne scrii, dar nici nu putem publica fără să ne spui cine eşti.

I. Aina, Iladia. Ii vom face loc curând.

G. Mătea, Coaşd. Peste 2—3 zile se va publica.

Poşta Administraţiei.

S. B. în Nereu. Am primit 20 cor. Mai aveţi a da 31 cor. să fie plătit abonamentul până la 1 Ianuarie 1908.

Moise Suricescu. Sistárovecz. Am primit 6 cor. în abonament pe 1906.

Coman Sogan. M. S. De aici se expedează regulat. Am reclamat şi la postă.

Bursa de mărfuri şi efecte din Budapesta.

— Raport telefonic al «Tribunei». —

Budapesta, 26 Ianuarie 1907.

INCHEEREA la 12 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907 (50—klg.)	7·44—7·45
Secară pe Aprilie 1907	6·74—6·75
Orz pe 1907	7·35—7·36
Cucuruz pe Maiu 1907	5·13—5·14
Grâu pe Octomb. 1907	7·76—7·78

INCHEEREA la 5 ORE:

Grâu pe Aprilie 1907.	7·43—7·44
Secară pe Aprilie 1907	6·74—6·75
Ovăs pe Aprilie 1907	7·34—7·35
Cucuruz pe 1907	5·12—5·13
Grâu pe Octomb. 1907	7·76—7·77

II. Producte.

— Preţurile socotite după 100 kgr. şi în bani gata. —

Unsoare de porc	143·——144·—
Slănină	110·——111·—
Prune uscate deBosnia 26·50	26·50— 17·50
Pezmet de prune	42·—— 43·—

III. Târgul de porci Kőbánya.

(Raportul halei comerciale din Budapesta—Kőbánya)

Preţuri de porci graşi: Porci ungari de prima calitate: Bătrâni, grei (părechea peste 400 kilg.) ——— fil. Tineri, grei (părechea peste 320 kilg.) 126 — 127 fil. Tineri mijlecii (părechea 250 — 320 kilg.) 128 — 129 fil. Tineri, uşori (părechea până la 250 kilg.) 128 — 129 fil.

Piaţa din Arad.

Cursul spirtului.

Spirt rafinat en gros	158
« « « detail	160
Spirt brut en gros	156
« « « detail	158
Lăturî uscate per kilg.	15

Bursa de bucate din Timişoara.

Timişoara 26 Ianuarie.

Grâu 75 kil. 6·25—6·30, 76 kil. 6·35—6·40, 77 kil. 6·25—6·50, 78 kil. 6·55—6·65. **Grâu** (marfă mercantilă) 75—76 kil. 6·25—6·30. **Secară** 5·60—5·70. **Orz** 5·60—5·70. **Ovăs** 6·40—6·50. **Cucuruz** 4·30—4·35.

Redactor responsabil **Sever Bocu.**
Editor-proprietar **George Nichin.**

Află aplicare momentană în tipografia „Tribunei"

Doi culegători buni.

Concurs

»VICTORIA« institut de credit şi economii în Arad, publică concurs pentru ocuparea posturilor de doi practicanţi cu terminul de 15 Februarie n. a. c.

Reflectanţii au să dovedească prin oferte scrise cu mâna proprie, că sunt absolvenţi a vre-unei şcoale comerciale, şi că posed pe deplin limba română şi maghiară. Preferinţă au aceia, cari posed în vorbire şi scriere şi limba germană.

Noi aleşii după serviciul de un an de probă vor fi denumiţi de funcţionari cu salar, bani de cvartir, tantiemă şi dreptul de penzie în senzul regulamentului institutului.

Posturile sunt de a se ocupà imediat după alegere.

Retribuţiunea anuală pe anul de probă a unui practicant e de **960 cor.**

Direcţiunea.

Anunţ de vânzare.

In comuna românească Socodor în loc principal, se află de vârzare *o prăvălie cu birt.* Totodată se vinde şi casa unde e prăvălia. Informaţiuni mai de aproape dă administraţia »Tribunei«.

De ce

Emulsiunea lui Sciott este preferata unturei de peşte obicinuite, find-că untura de peşte cauzează greutăţi de mistuire, şi organizmul numai o parte mică din untura de peşte absoarbe. Emulsiunea lui Scott descompune untura în picăturile cele mai fine, aşa că şi stomacul cel mai slăbit în forma aceasta o poate uşor mistuì. In urma aceasta contribue mult la nutrire (5).

Semnul, că *Emulsiunea lui Scott* e veritabilă este breveta: «un om, care poartă în spate o ştiucă mare».

Cu provocare la foaia aceasta şi trimiţindu-se *75 fileri taxă de timbru* trimite franco un model.

Dr. **BUDAI EMIL,** «*Városi Gyógyszertár*»
BUDAPEST, IV. Váczi utcza **34—50.**

Preţul unui flacon original C. 2·50

Se află în fie-careapotecă.

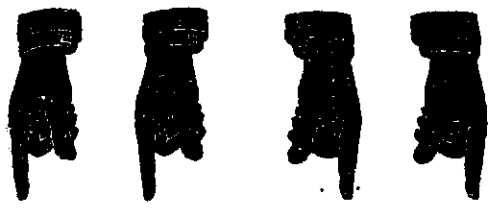

GROSZ NAGY FERENCZ

farmacie şi laborator de articole cosmetice

DEBRECZEN, colţul străzii Şaş

recomandă cele mai renumite medicamente ale sale.

132 de ani cu bun renume!!

Pomadă de mustaţă DE HAJDUSÁG!

Mustaţa e frumoasă
dacă întrebuinţezi
pomada Hajdusági,
cea mai bună pentru creşterea şi potrivirea mustelor, pregătită din materie neunsuroase. **Efectul se vede foarte iute şi cu siguranţă.** Scutit prin lege. Un borcan **50 fil.** Prin poştă se trimit numai 3 borcane cu **2·15 Cor.** Pe lângă rambursă gratuit.

Mai mulţi de o mie de medici renumiţi recomandă şi comandă pacienţilor lor

Balzamul regesc

contra podagrei şi a reumei,
recunoscut mai bun medicament de întreaga lume.

O sticlă 2 cor. In provincie 2 cor. 50 fil. **3 sticle 6 cor. 65 fil.** pe lângă rambursă gratuit. Medicament îngăduit de către ministrul de interne.

CREMA FÁY. O mare bucurie poate fi pentru dame, că am inventat un medicament, **unicul,** ce nu-i stricăcios pentru pielea feţei.

Ştiind că toate alifiile de pân'acum pentru înfrumseţarea feţei sunt stricăcioasă, după multă străduinţă mi-a succes, se inventez un medicament **nestricăcios.** Nu conţine **mercuriu,** prin urmare:

Crema Fáy e unica nestricăcioasă contra **pistruilor, jubrilţilor şi alte boale de piele.**
Crema Fáy dealătură ori ce **beşicătură, peciugini** şi ori ce **pată.**
Crema Fáy face să dispară sbârciturile, faţa pielei o face mai fină şi mai curată.
Crema Fáy nu conţine nici **plumb** nici **mercurul,** şi astfel nu e stricăcioasă.
Crema Fáy nu conţine materii unsuroase, e în formă de spumă, cu miros plăcut şi nu face să lucească faţa.
Crema Fáy se poate folosi şi ziua, deoarece nu conţine unsoare şi suplimeşte bine poudra.

Un borcan de CREMA FÁY **1 cor.** Săpunul Crema Fáy, regele săpunurilor de toaletă: **1 cor.**

Pudra Fáy întrebuinţată cu crema cu tot redă feţei o culoare frumoasă, purpurie. O cutie **1 cor.**

Pentru sulemenirea feţei corespund trei culori, **deschisă** nrul 8, **rosie** nrul 12 şi **roşie închis** nrul 18, deci la comande rog să vă provocaţi la numeri. Acestea alifii sunt atât de naturale, încât ori cine le poate întrebuinţa fără se observa însă. — Un borcan **4 cor.**

Apă de pistrui. Cel mai bun medicament pentru delaturarea a pistruilor efect admirabil, căci îndată redă feţei culoare curată, şi nu-i stricăcios. Preţul unei sticle **1 cor. 20 fil.** Săpun de fiară pentru aceasta apă **80 fileri.**

Medicament pentru vopsirea părului în culori blond, brunet şi negru. Efect la moment. O singură vopsire e îndeajuns, ca părul sau mustaţa **o lună** să aibă culoarea ce-o doreşte. Nu înaspreşte părul. **O sticlă cu medicament pentru ori şi ce culoare 4 cor.,** ce e de ajuns pe un an întreg.

Picturile Senega pentru piept. (Contra tusei şi a astmei.) — Iarna îndeosebi pe vremea, când e noros mulţi sufăr din **tusă, respinare neregulată, astmă, năduşeală** etc. Aceste boale il istonesc pe om în un grad, că de multeori abea poate să doarmă, asudă, are dureri de cap, spate. De toate acestea se poate mântui uşor, dacă întrebuinţează **Picăturile Senega pentru piept.** Preţul unei sticle **1 cor. 40 fil.**

Blenorrhin este cel mai bun medicament pentru boale venerice atât la bărbaţi cât şi la femei. **In o săptămână deplină însănătoşare chiar şi la morburile vechi.** Mare discreţie, pe din afară cu inseripţie »Coloniale«. Preţul unei sticle cu cele necesare ce ajunge se vindece pe femeie sau bărbat, **3 cor. 50 fil.**

Pilule Resanguin, unicul medicament în caz de neregularitate periodică, la dureri ascunse şi la răceli de acest soi. **Inceată durerile, la moment redă sănătatea. — Un borcan 2 coroane.**

Picături indiane pentru dinţi alui NAGY. Frecând ginginele cu ele, durerile de dinţi provenite din ori ce cauză, ncetează la moment. O sticlă **70 de fil.**

FARMACIA
GROSZ NAGY FERENCZ
DEBRECZEN.

la toate comandele liferarea se face cu reîntoarcerea poştei, în întreaga ţară.

Caut tovarăş

pentru o firmă
ce sustă de 50 de ani, cu o învărtire bună,
ce aduce la an un venit sigur de 10%.

Tovărăşul are se depună 30 de mii de cor. pentru amplificarea firmei.

Detailuri dă administraţia.

Cimbale

cu aparat intern de oţel, cu ton fermecător de frumos, cu adjustament plăcut liferează **pe lângă rate** şi cu bani gata
fabrica de instrumente muzicale
a lui
VARGA ÁRPAD
MAKÓ
(Lădiţa de poştă nr. 31)

Preţ curent mare şi ilustrat se trimite gratis şi franco.

Inoire estravagantă

LA CUSUTUL DE HAINE

St. Doamnă!

Inainte de Ţi-ai coase haine, fă o încercare la mine, Voi arăta onoratului public de dame, că pe lângă preţ ieftin, încă se poate săvârşi lucru cu gust, elegant şi fin.

Cusutul:

Unui fason întreg	5 fl.
Un costum	7 fl.
Costum neglige	2 fl.
Blous	2 fl.

Cu deosebită stimă:

ÖZV. PERIN MIRONNÉ,
strada Kossuth nr. 68.

P. T.

Avem onoare a anunţa prea on. public ş. mult stimaţilor nostri muşterii, că din cauza măririi chiriei ne-am mutat prăvălia, care am avut-o mai mult de 25 de ani în Piaţa Andrássy nr. 20, în palatul Fischer Eliz.

în strada Jozsef főherczeg nr. 11.

casa MULLER (colţ cu strada Karolina).

Din cauză, că avem un local închiriat cu mult mai ieftin ca cel de până acum suntem în plăcuta poziţie de a servi pe on. noastră clienţă cu preţuri şi mai convenabile ca până acum.

Atragem atenţiunea prea on. public asupra firmei noastre, asortată bogat cu toate cele de lipsă şi îl rugăm să ne onoreze cu vizita lui preţioasă şi a ne însărcina cu binevoitoarele lui comande şi semnăm

cu cea mai mare stimă:

Kilényi C. és T-sa

»La plumbul vânăt« — József főherczeg-ut nr. 11.

„Laboratore Cosmetque Ma

Contra catharelor cele mai învechite a le

ofticei,

mai folositor e decât ori şi ce altele **siropul de brad Castillio.** Alină tusa, încetează asudările de peste noapte, patentează apetitul bolnavului, încetează scuiparea de sânge. Preţul unei sticle 2 cor. 40 fil. In casuri de tot grave şi pilulile **„Guajacolin“** o cutie 4 cor.

47 Klgr. cântărea dl Dr. Gera Attila din Volosánka, care din tuberculosă s'a vindecat prin siropul de brad Castillio şi de siropul Hypophosphát

s'a îngrăşat de 120 Klgr.

Pentru anemici, femei în galbi nare, pe cari îi doare foarte mult mijlocul spatelor, căror le slăbesc puterile la un lucru bagatel, pe cari consecvent îi doare capul slabilor, cari doresc că se îngraşe şi întărească, cel mai bun medicament e **„SYR HYPOPHOSPH. Co KUN“,** recomandat de mai mulţi medici. O sticlă 2 cor. 40 fil.

Epistole de recunoştinţă în schimbul timbrelor de trimetere pot da ori şi cui.

Iată câteva:

On. Dn Kun István în Hajduszovát. Sirupul de brad Castillio al Dtale a folosit foarte ficei mele bolnavă de consumţiune, rog cu reîntoarcerea poştei încă două sticle. **Nandrássy D. Mihály,** preot, com. Gömör, Restér, u.p. Ochtina.

On. Dle! Lucrurilor publicate în ziar nu le-am dat crezământ până acum, dar de când am comandat dela Dta **siropul Hypophosphat,** recunosc că şi în cenuşă se găseşte mărgăritar. **Ori şi cui pot recomanda cu conştiinţa liniştita medicamentele Dvoastre. — Dzeu să te trăiască, ca să poţi lucra pentru binele omenimei** etc. **Alexandru Gera,** preot gr.-or., conducătorul domeniului episc., Beiuş.

Fără mercuriu şi plumb! Nestricăcios!

Doamnelor!

Dacă doriţi o faţă curată, frumoasă şi rumenă să-ţii delăturí pistrui, petele de ficat, so întrebuinţezi

CREMA-
ALIFIA-
SAPUNUL
PUDRA

MATILD

1 coroană.
1 cor. 60 f.
80 fileri.
1 coroană.

Dacă nu foloseşte, preţul se retrimite!

Nu mai mor porcii!

Pravul de porci (scutit prin lege şi sprijinit de stat) este o invenţie epocală pentru economii. Cine o întrebuinţează după îndrumările prescrise: **porcul scapă şi de boala cea mai primejdioasă şi că cele scrisă nu formează reclamă, mă îndătoresc se dau preţul pentru fiecare porc mort, dacă întrebuinţând acest prav, porcul totuşi o murit.** — O cutie **2 coroane.**

Se capătă

la farmacistul KUN ISTVÁN

laboratoriu de medicamente cosmetice
„Laboratoire cosmetique MATILDE“ (întemeiat după modelul celui din Paris la 1895 în Budapesta)
HAJDUSZOVÁT 3a (lângă Debreczen).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Preţuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ŞI CAFENEA. — In centrul oraşului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391. ARAD Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Iluminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze şi ungureşti.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunţi se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite societăţi sunt la disposiţie în toată vremea.

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna şi Bordeaux. — Tot felul de sampanie din ţară şi străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stima

Nagy Lajos, hotelier.

Serviciu escelent!

Oltoii de vii de vândut.

Am onorul a aduce la cunoştinţa D-lor proprietari de vii, că **până ce mai am deposit** din oltoii de vie din acest an, **voiu vinde oltoii frumoşi cu rădăcină bogată de vie de vin şi struguri confect.**

Pentru substituirea butucilor uscaţi în urma secetei mare recomand mai ales **oltoii de vie cu rădăcină bogată**, precom şi **mlădiţele rădăcinoasă de „Riparia-Portalis“** şi **„Rupestris-Monticola“.**

La cerere servesc Onor. cumpărători bucuros cu metodul cu succes a oltoilor de substituit.

In privinţa soiurilor şi a preţurilor serveşte cu deslu-şire mai detailată

Winkler József, producător de oltoii de vie

Telefon 410. Arad, str. Batthyányi nr. 13. Telefon 410.

Cine e bolnav!!

Oleul-Reuma de Băile-Ercu-lane a lui **Dr. Arányi**

foarte renumit, ce n'ar trebui să lipsească din nici o casă necondiţionat şi cu siguranţă vindecă

! reuma, cursoarea şi podagra. !

E recomandabilă la durere de mână, spate, pept, şele, lovitură, silă, scrântitură, durere de urechi, tunit de urechi, durere de cap şi dinţi. Provăzut cu îndrumare pentru întrebuinţare punctuală. — Preţul unei sticle 2 coroane. Sticlă de probă 1 coroană. Să fim de băgători de samă la numele lui Dr. Arányi! Ori ce altele sunt falsificări tendenţioasă. — Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely, Fő-tér.

La comande prin poste pentru espediţie şi ladă se compută 40 fil. La comandă mai mare de 6 coroane pachetarea gratuită şi pachetul se expedează scutit de cheltuială în caz de trimitere înainte a sumei.

Firele de păr cărunt

îşi redobândesc adevărata coloare dacă în trei zile întrebuinţăm

RESTORER-ul de păr a lui BALLA

Garantez pentru nevinovăţia şi efectul ce-l are. **Preţul unei sticle 2 cor., sticlă de probă cor.** Să ne ferim de imitaţiuni. Se poate căpătă la pregătitorul: **Balla Sándor, farmacist în Hódmező-Vásárhely.**

Faţă frumoasă!

acesta e unicul cel mai remarcabil, renumit de medici şi care face cel mai **bun efect.**

La moment împedecă **tusă convulsivă, tusă măgărească, durere de piept, greaua respiraţie, astma, trocnă, ferbinţeală şi reguşală.**

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT a lui BALLA descris mai sus se aduce în circulaţie în doauă forme.

Numai pentru cei în etate şi pentru copii de 12 ani în sus. Zilnic câte 4 linguri. La copii de 12 ani în sus tot aşa. **Preţul 2 coroane.**

Numai pentru copii de 12 ani în jos. Zilnic 4—5 linguriţe. **Preţul 1·20 cor.**

Indrumări de trebuinţare alăturăm.

Se poate căpăta numai la pregătitorul:

Farmacia BALLA SÁNDOR, H.-M.-Vásárhely, Fő-tér.

LA COMANDE PRIN POŞTE pentru espediţie şi ladă se comandă 40 fil. La comandă mai mare de 6 cor. pachetarea gratuită şi pachetul se espedează scutit de cheluială în caz de trimitere înainte a sumei. —11

Dame!

Frumseţă veşnică!

putem dobândi, dacă întrebuinţăm **Crema de viorea** (Ibolyka) a lui **Balla.** Dintre toate mijloacele cosmetice de până acum acesta e unicul cel mai remarcabil, renumit şi premiat. **Redă frumseţă uimitoare, piele curată, albă strălucitoare.** Ori-ce **infectaţiune a pielei, pistrui, bube, pete de ficat** etc. dispare. Probaţi şi vă veţi convinge. — Un borcan de **Crema de viorea** a lui Balla unsuroasă pentru întrebuinţare sara 1 cor. un borcan **de Cremă de viorea** de a lui **Balla** uscată, pentru întrebuinţarea ziua 1 cor. O sticlă mare de apă pentru faţă 1 cor. Pudră în coloare albă, roză şi galbenă, preţul 1 cor., o bucată de săpun 60 fil.

Să ne ferim de imitaţiuni, adevărat e numai a farmacistului BALLA, şi se poate căpătă numai dela inventatorul Balla Sándor, farmacist Hódmező-Vásárhely.

D-şoare!

Astma

suferinzii de respirare grea cari nu pot durmi şi să se culce, căci se înăduşe, cine nu poate să se urce pe scări sau munţi, căci le stă respiraţia, cari sufăr de batere de inimă, abea putând suferi căldura, pentru aceia adevărata mântuire vine dela *praful Astma* pregătit de *dr. Némethy.* La comandă se recere şi etatea

Un borcan 5 cor. La boale învechite, borcan duplu 9 cor

Se poate căpăta numai în farmacia — — **BALLA SÁNDOR, Hódmezővásárhely.**

Cine e bolnav!

La moment alină şi necondiţionat vindecă **tusă, respirare grea şi durere de cap**

SIRUPUL DE MUNTE PENTRU PIEPT

A FARMACISTULUI BALLA

Tipografia George Nichin, Arad.